

Nr. 6.
An. X.
1886.

Gherl'a
15/27
Mar.

FAMILIARUL

DIARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

LEGEND'A VULTURULUI.

Dedicata fostului meu profesor N. Nestoru.

I.

Din locuri departate, cuprinsi de veselie
Sosit'au printi ce'si porța susu capulu cu mândrie,
Si la-imperatulu Rosiu cadiendu cu umilire,
Adusu-i-ău multu auru că semnu de alipire;
Er' Printiulu celu albastru, inaltu si plinu de viétia,
Privia la imperatulu cu ochi plini de dulcétia;
De alta parte Craiulu — din mândrulu resaritu
Visá gândindu la Lin'a cu chipulu ei iubit, --
Căci imperatulu Rosiu aveá pe mândr'a Lina,
Pre care cându o vede chiar' sórele se 'nchina
Si lun'a caletóre pre senu de nori viséza,
Căci Lun'a cându o vede remâne in estaze;
In ochii ei lucece unu focu din alta lume
Er' faci'a ei se 'ncinge de-unu farmecu fàra nume;
Pe frunte i se jóca seninulu cu fortun'a,
Si gur'a ei zimbesce cu dragu in totu-de-a-un'a;
In senu doi crini ce salta la dulcea-i resuflare;
Minune ce te face se mori in desfatere
Cu perulu lungu si móle... cá radiele din sóre,
La gátu cu diamante si petri lucitóre --
Aveá menire Lin'a se farmece pe printi,
Si erá fal'a tierci si-a dragiloru parinti.

Dar' mama-s'a adesea aveá o presémțire
Amara, sdrobotóre... si-adesa fàra scire
Sémțieá cá pe-a ei faci'a curgu lacrimi de'ntristare;
Si-atunci stríngéá pe Lin'a la senu cu transportare,
Căci presémțirea négra pareá cá i-i sioptesce
Cá in o di' si va pierde odorulu ce iubesce...
Dar' nu spunea la nime, căci ce aveá se spue?
Cându presémțirea tóta -- e-unu gându si alt'a nu e.

II.

In curtea-imperatésca, ospetiu si veselie...
Pre tronu siede-imperatulu cuprinsu de bucurie,
Privindu cum jóca Craiulu din mândrulu resaritu
Cu Lin'a flórea tierci, -- odorulu seu iubit.
De-o parte-imperatés'a, uitându-si presémțir'a,
Pre vesel'a ei faci'a lucece fericirea,

Si col'o'n intunerecu doi ochi albastrii, vii
Privescu pre d'alb'a Lina cu pletele aurii, --
E printiulu celu albastru, muncitu de doru elu pare,
Că-ci mare-i elu la sufletu si dragostea i-e mare...
Er' Craiulu ce danséza cu Lin'a pare-ai díce:
„Desiertu 'ti-e suspinulu cá-ci eu sum celu ferice!”...
Cându music'a încéta, din coltiu sermanulu Printiu
Linu pasiulu isi indrépta, cuprinsu de-unu nobilu sémțiu,
Si dreptu spre Lin'a merge... dar' sprínten'a copila
Se vede cá de Printiulu albastru n'avea mila,
Că-ci repede se 'ndrépta spre mândr'a ei gradina
Se-si recorésca faci'a... sermanulu Printiu suspina...

Din nori apare lun'a, rídiénda, gratiósa,
Se-si véda soriór'a -- pre Lin'a cea trumósa,
Si vântulu linu adie prin frundie vescedíte
Rumpénda-le de trunchiulu pre care-au fostu lipite...
Er' Lin'a se asiédia pre banca si gâdesce
La vremea disparuta ce-a fostu si nu mai este,
Apoi la Craiulu mândru, -- la Printiulu celu doiosu
Si visu i pare lumea... visu gingasiu si frumosu,
Linu ochiulu ei se 'nchide... si gândulu ei se-opresce,
Si lun'a o privesce prin crengi cum odichnesce,
Adórme dulcea Lina si lun'a o saruta
Pre faci'a si pre buze... in dulci placeri pierduta...

De-odata susu din ceriuri, pre radie se scobóra,
Unu teneru blându cu ochii albastrii de fecióra;
Si sufla preste gene-i, cá somnulu se descinda
Si tóta-a ei fiintia in bratie se-o cuprinda...
Apoi baténda odata in albe aripióre,
-- Cá-ci ângeru erá densusu in lumea cale'óre --
La senu luá pre Lin'a si'n cercuri de sborare,
O duse linu spre lun'a cuprinsa de-admirare,
'Naintea loru lumina si pulbere de stele
Pre care pluteáu ambii cá díne usiurele; --
Er' indereptu o mare de flacari si dorere,
In cari gemeáu parintii -- lipsiti de mângaiere...
Cându numai cá si oulu se mai vedeá paméntulu,
Atunci'a ângerasiulu si-a mai luatú avéntulu
Si in o clipa densusi eráu pierduti din lume

Departa. susu prin locuri ce n'au pentru noi nume;
 Si-acum'a ângerasiulu stringându-o linu in brație
 Prin dulce sarutare, o descépta la viétia. —
 — Oh! unde sum? sioptesce, si ochii si-i deschide
 Védiendu inse splendóra din giuru ér' f-i inchide —
 Si 'ntréba cu dorere, cà cine-o pórtá in brația
 Prin lumi ce pentru dèns'a n'au farmecu nici dulcétia.
 — N'au farmecu? si nu-ti place de mine draga Lina?
 — A dîsu atunci astu ângeru scaldându-se 'n lumina —
 Dar' cine e acel'a ce'n anima-ti traiesce?!...
 — E Printiulu celu albastra!... — Ea díce si palesce —
 Tu ai o haina alba de focu si de lumina
 Dar' anim'a Lui arde in flacara divina, —
 Tu ai in ochi unu farmecu din lumi necunoscuta
 Dar' Elu neindrasnéla — sperantielu pierdute, —
 O! nu scí câtu de jalnicu in ochi-mi a privitu
 Precându dansámu cu Craiulu din mândrulu resaritu...
 Nu, tu nu esci d' mine! deci dũ-me josu in lume,
 Se 'nchinu Printiului viétia, averea si-alu mieu nume. —

III.

De-odata unu lungu vaeru, trecea prin lumea larga,
 Si 'n doliu erá ceriulu, in doliu lumea intréga,
 Pre ceriu se-acsuse lun'a in nori de vijelie
 Paméntulu e 'n cutremuru grozavu din temelie; —
 Si Lin'a fét'a-d'alba din visu-i desceptata
 Se afla de-a ei tíera si mama departata,
 O gróza o cuprinde... Ea nu mai e 'n gradina
 Pre banc'a-i favorita, sub bolt'a cea senina
 Ci-n alta tíera, Dómne! O! ce tíera se fie,...
 Cà-cí Lin'a nu cunósce, nici arbori nici câmpie? —
 Pustiu e totu ce vede Domniti'a 'n giuru de sene,
 Lipsita-i tíer'a ast'a de riuri cristaline,
 De flori mirosítore de dealuri inverdite,
 Si numai ici si colo stânci negre — parasite,
 Ér' ceriulu preste plaiulu acest'a 'si ascerne
 Lungi umbre colosale, a negurei eterne...
 Domniti'a se'nfióra cà-cí setea o cuprinde,
 Si nici unu rîu prin valea pustéie nu se 'ntinde,
 Atunci in genunchi cade, ... privirea-i ardiétore
 Se 'naltia catra ceriuri scaldata 'n lacramióre, —
 Cu glasu doiosu de ângeru se róga ea cu jale
 De Domnulu cá s'o 'ndrepte pre-a mântuirei cale...
 Respunsulu vine'ndata: „Nu me-ai iubitu copila
 „De dragostea mea dulce, tu nu ai avutu mila
 „Intórce-te la mine si scapi de chinuri grele
 „Cà-cí eu 'ti inchinu tfe cu dragu dílele miele!“...
 Acest'a-i glasu de ângeru suspina dulcea Lina
 Si-o dulce fericire luci 'n faci'a-i blondina, —
 Dar' ochii cei albastrii a Printiului de-odata
 I pare cà se uita in faci'a-i desmierdata,
 Si ea raspunde-atunci'a cu voce resoluta:
 Nu te iubescu pre tine, desí sum despartita
 De elu pentru vecie, .. cà-cí anim'a îmi spune
 Cà Printiulu celu albastru e dulcea ei minune...
 Iubi-lu-voiu deci si-atunci'a cându ultim'a-mi suflare
 Spre ceriuri se va duce se afle alinare, —
 Si nu-i potere 'n lume de elu se me desparta
 Cà-cí elu e pentru mine,... eu pentru elu creata....
 Si totu mergédu pre câmpuri plângédu si desperata,
 Cu buzele uscate de setea blastemata — —
 De-odata ceriulu pare c'avuse indurare
 De chinulu ce-o muncesce, — cà-cí éta 'n departare
 Diaresce copiliti'a isvoru cu apa lina,
 Cu valuri ce murmura, cu unda cristalina, —
 Unu omu priviá isvorulu cum merge linu de vale
 Si 'n ochii lui albastri luciáu lacrimi de jale...
 Ea vine mai aprópe... si vede, dar' nu crede,...
 E Printiulu celu albastru! séu bine ea nu vede?! — —
 Se-apropia si ochii f-i spunu... anim'a-i spune
 Cà-i elu Printiulu cu ochii albastrii... o! minune!
 Cuprinsa de unu farmecu celu dà sfânt'a iubire
 Ea 'si uita de-a ei sete... si 'n dulce fericire —
 Pre sênulu lui se lasa... Elu tace... Ea suspina...
 Cându vine feicirea, tacerea e divina, —

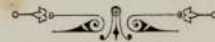
Dar' totu atunci apare si Craiulu dup'o stâncă —
 Veniá se-si potolésca si elu setea adénca...

IV.

Se bemu a dîsu Domniti'a privindu la Craiu si Printiu,
 Si-apoi se me conduceti la bunii miei parenti!
 Atunci'a Craiulu mândru se pléca si imbie
 Pre Lin'a cá se bée din ap'a argintie...
 Domniti'a își inmóie buzitielu 'n isvoru
 Si bea cu pof't'a-aceloru ce setea f-i omoru...
 Ear' o minune mare, cà-cí ap'a-i fermecata,
 Domniti'a Lina 'si schimba mereu chipulu de fétá
 In pasere ce „Vulturu“ pân'adi se mai numesce
 Si care 'n munti departe de lume locuiesce; —
 Uimitu Craiulu privesce minunea intémplata
 Er' Printiulu linu f-i dice: bea apa fermecata! — —
 — Eu?... nu, — raspunde Craiulu, — 'mi place se fiu omu,
 Cà-cí resaritul are in mine p'alui domnu!
 — Nu?... atunci n'ai iubit'o, cà-cí cel'a ce iubesce
 Nu cauta domnie, — ci-amoru ce fericesce...
 A disu... si'si udá gur'a in apa fermecata,
 Si viétia lui de-acum'a pre veci erá legata
 De-a Linei, cà-cí in vulturu si elu s'a prefacutu,
 Si amédoi de-odata in ceriuri s'au pierdutu;
 Si susu in inaltime de-atunci petrecu iubitiu
 Pre stânci pierdute'n ceriuri își afla fericitiu
 Locasiulu loru celu dulce...

Si-atunci abia scoboru...
 Cându vreau se ne vestésca potopu ingrozitoru.

Georgiu Simu.

OH! SPUNE-MI CE GÂNDESCI?...

Cându sórele apune
 Pe ceriulu fara noru,
 Si tu copila draga
 Cu sufletu gânditoriu
 In urm'a lui privesci,
 Oh! spune-mi ce gândesci?...

Cându nóptea'n visuri dulci
 Te legeni linu... usioru...
 Si'n visuri intr'acei'a
 Ce'n lume te adoru
 Pe mine me diaresci,
 Oh! spune-mi ce gândesci?...

Cându sér'a-asculti la luna
 Cum murmura de linu
 In valea inforita
 Pèrèulu cristalinu,
 Si'n sênulu teu sémtesci
 Unu doru... ah! ce gândesci?...

Cându doine de iubire
 Cânti dulce la claviru,
 Si-apoi din sênulu-ti june
 Scotiéndu unu greu suspinu
 Pe gânduri te-adéncesci,
 Oh! spune-mi ce gândesci?...

Si cându la tene-adesce
 Privescu si-ti spunu mereu
 Amorul castu, fierbinte
 Ascunsu in sênulu mieu...
 Oh! spune-mi ce gândesci?...
 Oh! óre me iubesci?...

Florianu Selageanu.

B A B E T ' A .

Romanu.

(Urmare.)

CAPITOLUL X.

Refusulu.

Pe betranulu Nusm'a 'lu inmormentase cu mare pompa. Music'a militara, faele, onoratorii orasiului insirati de amendoué laturile ale dricului, unu cortegiu numerosu.

Pe acele tîmpuri nu erá inca la moda cununile. Déca ar' fi fostu, ar' fi urmatu celu puçinu doue care pline i desate cu cununi.

Cà-ci reposatulu lasase la diferite institutiuni filantropice, am poté díce chiar' cà lasase la tóte acele institutiuni câte o sumulitia, cámodesta, inse totusi lasase si ast'felu membrii acoloru reuniuni se sîntiáu datori a urmá pe mortu in cortegiu, si reuniunile n'ar' fi lipsitu a dá fiecare câte o cununa.

Cátu despre legatele de care am mentionatu, nu erá lasate de reposatulu Nusm'a. Elu neci nu facuse testamentu. Acestea veniáu tóte dela fiu seu domnulu Aristide Nusm'a si nu eráu decâtu unu mijlocu dibaciu pentru a sustiené reputatiunea de opulentia de care se bucurá cas'a Nusm'a. Totu cu acestu scopu platí la visteri'a statului o suma mare dreptu contributiune de mostenire.

Tóte eráu asia de bine alcatuite in cátu publiculu erá patrunsu, cà de cându stateáu Stefanescii nu murise si nu se ingropase unu omu mai bogatu de cátu betranulu zarafu Nasm'a.

Lumea prea fericeá pe fiiu-seu Aristide, uniculu mostenitoru alu acestoru bogatii.

Dupa dricu mergeáu domnulu Aristide cu muma-s'a, Jonica Radulescu cu dómn'a Nusm'a, toti cerniti, mam'a lui Aristide mai rosia in façia de cátu pe ochi. Erá si nenea Radu cu soçi'a-s'a in alaiu.

Coliv'a o facuse mare cátu o pórtá de siura: pomana bogata, pâni mari albe, luminari gróse, bani. Vorbescu pâna si in diu'a de astadi seracii din Stefanesci de acésta pomana.

Popi, — am uitatu se ve spunu, — popi eráu celu puçinu vr'o dóuedieci, toti cei din Stefanesci si apoi din tóte satele dimpregiuru. Betranulu Nusm'a fusesè ctitoru la mai multe besericii.

Dupa ce-i cântaserá vecinic'a pomenire, domnulu Aristide cu ai sei porní acasa, si lasandu in grigi'a contabilului seu impartrea pomenei, chemá pe Ionu in odai'a s'a, si-lu poftí se siéda.

Jonic'a se facuse mare, dar' nu prea erá fecioru sdravenu. Sarbedu la façia, cu ochii rosii de insomnii, trupulu slabu, dar' spiritulu incrediutu.

Carte invetiase, ma elu invetiá fórte bine, erá eminentu si voiá se remana eminentu, cà-ci „sciinti'a e potere,“ acést'a maxima si-o alesesè de devisá.

Toti cari nu sciáu cátu sciá elu, eráu ignoranti dinaintea s'a, dar' nu numai ignoranti, ci chiar' prosti.

Avea niste maniere repulsatóre, nimeni nu-lu iubiá; multi 'lu admiráu si totusi nu credu se fi fostu cinev'a, care se-lu fi invidiatu.

Façia cu binefacatoriulu seu; — cà-ci domnulu Aristide Nusm'a trebuia se tréca cá unu binefacatoru dinaintea s'a — nu resîntieá acestu tîneru, de cátu unu supremu dispretiu.

Domnulu Aristide nu intielegeá nici unu cumentu latinesce, éta eesplicarea portarei lui Jonica façia cu elu.

Ér' cátu cu privire la nenea Radu si lelea Maria, parentii lui Jonica celu puçinu dupa cum sciá elu, — apoi i erá curatu rusíne chiar' a se gândi cà s'a nascutu din ómeni, care nici carte nu sciáu.

Cându 'si aducea aminte se inrosiá de rusíne.

Nu ne vom mirá deci, aflându despre Jonica ca nici o sîngura data nu mai mersese la Ulmeni cá se-si véda parintii. — — —

Acum dupa-ce scimu ce si cum se facuse Jonica, se ne intórcemu in odai'a unde erá domnulu Aristide cu elu.

„Am remasu sînguru!“ díse bancherulu trecându-si cu batist'a peste ochi, cá si cându si i-ar' fi stersu de lacrimi.

„Da,“ facú Jonu cu tonulu secu.

„Afacerile me napadescu! De cându ími lipsesce ajutoriulu bietului tata am indoitu de lucru, ce dícu eu indoitu, intreitu... cà-ci pe dí ce merge se sporesce numerulu clientiloru miei.“

„Mai iati vr'o doi comptabili.“

„Comptabili! Am destui lucratori, ími trebuie inse unu soçi, unu tovaresiu de munca, unu omu, care se aiba parte la afaceri.“

„Ce te impedece de a-ti luá unu asociatu?“

„Ce me impiedeca, ha, ha, dieu trebuie se rídu de simplicitatea t'a! Cá si cându tovaresii, ori cum díci tu asociatii demni de cas'a Nusm'a & fiu, s'ar' gasí cólea pe strada.“

„Nici n'am dísu se-lu iái de pe strada.“

„In fine aici in Stefanesci nu este nici unu omu destulu de avutu, cu capitalu destulu de mare, pentru cá se póta deveni asociatulu meu.“

„Cum asia... D-t'a ai lipsa de atât'a-amaru de bani!“

„Eu, lipsa... nici decumu... tocmai din po-triva am prea multi bani.“

„Apoi de ce mai pretindi de la unu asociatu bani, si inca multi bani?“

„Pentru cá se aiba totu atâti, cá si mine.“

„Ast'a nu o intielegu.“

„Nu, cà-ci asemenea Incuri nu se invétia pe latinesce.“

„Ori dí mai bine, cá d-vóstra nu sunteti deprinsi a vorbí dupa logica...“

„Jóne... te obrasnicesci!“

Sub alte impregiurari domnulu Nusm'a ar' fi devenitu furiosu. Acum inse aducându-si aminte de scopulu ce-lu urmariá si ca pentru ajungerea lui erá avisatu la favórea lui Jonu, se stapení.

„Logica n'amu invetiatu ce-i dreptu!“ urmá elu dupa o mica tacere, „dar' atât'a sciú, cá eu

câtu spune omul unu multu cu atâtu este mai puțin intielesu. Ori cine s'ar' asociá cu mine ar' trebui se fie interesatu de aprópe la afacerile casei mele. Unu strainu trebuie se puia totu atâti bani cá si mine in negotiu, pentru cá se aiba acel'asi interesu. Dupa cum ti-amu spusu asemenea omu nu se afla. Dar' se afla o fiintia, care nu-mi este straina, de la care deci potu asceptá cu dreptu cuvântu cá va ingriji de afaceri cá si mine. Acésta fiintia esci — tu."

"Eu?!" esclamá Jonu uimitu.

"Da, tu. Te surprindu vorbele mele?! Nu me miru. Ai fostu crescutu de noi pentru o cariera mai modesta."

"Mai modesta?!" repetá Jonu tarbacitu.

"De buna séma mai modesta. Aveám de gându se te facu medicu."

"Implinindu-mi cea mai ferbinte dorintia."

"Da, asia doriái pâna acumu, fiindu-cá nici odata nu ti-amu aretatu acea perspectiva stralucita, care ti se deschide acumu."

"Ah, tata draga."

"Da, voiescu cá se-mi devii unu adeveratu fiu. Pâna acum am totu speratu, cá voiu avea unu mosceniuriu. Acésta sperantia am parasit-o de vr'o câti-v'a ani deja. Astadi cându sêmtiu mai tare cá ori si cându lips'a unui spriginu î-ti oferu starea mea. Te voiu luá de sufletu... indata ce va implini si soçi'a mea etatea ceruta de lege."

"Nu sciu prin ce am meritatu atâta bunatate," dîse Jonu care erá de totu confusiatu.

"Inca nu ai meritat-o, dar' speru cá o vei merita in viitoru."

"Cum îmi este detori'a..."

"Dupa-ce vei fi depusu esamenulu..."

"Voiu plecá indata la Vien'a."

"Ba nu."

"Nu?! Asia dara la tómma?"

"Nici la tómma. Ci vei intrá cá viitoriulu asociatu in cas'a mea de banca."

Tênerulu sári de pe scaunu.

"Ce ai?!" întrebá domnulu Aristide restitu.

"Glumesci tata?!" dîse tînerulu, care devenise palidu cá mórtea.

"Nici odata n'amu vorbitu mai seriosu in viéti'a mea."

"Imi pare rèu!"

"Ce feiu?"

"Nu potu primi nici decum fericirea ce mi-ai destinat!"

"Nu?"

"Nu!"

Se vedeá sfortiarea cea grozava, ce întrebuintia domnulu Aristide pentru a nu erumpe, si a nu-si pierde firea.

"Du-te fétulu meu," dîse elu cu vocea inecata. "Mai chipzuesce-te. Nu me indoiescu, cá dupa o matara precumpenire vei alege ce'a ce î-ti oferu, fiindu-cá in altu casu nu ti-ar' remânea ce'e'a ce credi tu... carier'a de medicu, ci... cornulu plugului, dar' si ast'a numai déca te va reprimi tata-teu, é'r' déca nu, te vei alege cu saculu de cersitoru.

CAPITOLULU XI.

Sarutul.

"Ah pardonu!"

"Ui, dar' ce m'ai speriatu. D.-t'a esci Stefanu, siedi colea si întorce-ti ochii."

"Dieu n'asi fi crediutu cá pe asemenea tîmpu te voiu surprinde facîndu toalet'a, Babeto."

"Am cetitu pâna târdiu nóptea, si m'am sculat târdiu. Este Domineca. Atâta placere am si eu. Me potu sculá Dominec'a cându vreau. Dar' ce te totu uiti încóce, nu ti-e rusine?"

"Ba da, 'mi e rusine, cá m'am opritu aici la usia, si n'am indrasnitu a-mi procurá placerea, care me ispitia. Acum e prea târdiu, cá se-mi reparu gresiél'a."

"Fugi de aci, se nu te auda fetele care suntu in odaia de alaturea. Déca nu te pui indata pe acelu scaunu, me supera."

Stefanu se puse pe scaunu.

"Éta-me aici, credu cá me vei resplati¹ la tîmpu si ocaziune, pentru-cá suntu acum atâtu de cu minte."

"Ce resplata poti asceptá d.-t'a dela mine."

"Asemenea lucru nu se spune, si totusi se intielege."

"Éta, acum suntu gata si potu se dau mân'a cu d.-t'a. — Bon-jour, scumpulu meu. Te-ai facutu fórte raru in tîmpulu din urma."

"Oficiulu..."

"Care? celu dela ministeru, séu² acél'a de la dulcinea d.-t'ale."

"Dulcinea, eu si dulcinea?"

"Da, d.-t'a ai o amanta."

"N'am sciutu pâna in acestu momentu, acum inse sciu."

"Adeca, eu ti-am deschisu ochii."

"D.-t'a, séu mai bine dîsu vederea d.-t'ale."

"Ast'a va se fia o declaratiune de amoru! Scii, cá este delicata manier'a d.-t'ale, pecatu numai cá nu esci sinceru?"

"Eu nu-su sinceru?"

"Da, d.-t'a."

"Pretinde ori-ce dovada despre sinceritatea mea, suntu gat'a a ti-o da."

"Dovada, par'cá pentru acésta inalta virtute ar' fi de ajunsu o sêngura dovada. Suntu ómeni fórte onesti dupa credintia loru si dupa tóta aparintia, care se potu mândri a fi fostu sinceri tóta viéti'a loru, numai in ale amorului se vedu indreptatiti a face esceptiuni."

"D.-t'a pare cá me numeri si pe mine intre acesti ómeni," dîse Stefanu, ale cărui sensuri se atítiasera prin vederea carmeniloru secrete a acestei sirete, care aflu cá va veni la ea, si 'lu asceptase anume in neglige.

Desi 'si facuse Babet'a intru ace'a toalet'a, vorbindu cu tînerulu celu aprinsu, cum siedeá aprópe de elu, 'lu atinsese in mai multe rënduri cu trupulu ei, atitiându astfelu necontentitu poftele lui.

Peregrini mohametani re'ntorcându dela Meca.

Scaunele lorú eráu puse dinaintea ferestrei, care dedeá spre gradin'a din curte.

Gubernant'a tragea mereu cu cód'a ochiului spre acea gradina.

De-odata tresari. VEDIUSE CE'A CE PÂNDISE mereu. Dómn'a Sasanu venise in gradina.

Erá tocmai in momentul cându Stefanu adresase ultimele cuvinte catra guvernanta.

Ea le audíse, firesce, dar' nu cuprinse intielesulu lorú.

„Ce dîci?“ întrebà cá si aiurita, sculându-se de pe scaun si mergendu la geamu, dar' totu-odata unu ce nedescriptibilu in aerulu ei provocá pe tîneru se fie mai indrasnetiu.

Stefanu se sculá si se puse lînga ea.

„Cátu esci de frumósa,“ díse elu cá se nu remáie cu totulu mutu si o prinse de talia.

Nemtióic'a se smanci cá se scape de bratiulu tînerului, aplecându-se totu-o-data cu atât'a stîngacie mestesiugita spre dînsulu încátu resuflarea ei cea artificialu profumata i atinse faci'a, ce'a ce avú efectulu unui curentu electricu asup'r'a lui.

Beatu de foculu voluptatii scormonitu cu cea mai mare rafinerie đin partea acestei nemtióice, o strînse la peptu si 'si alipí busele s'ale infocate de ale ei.

Tocmai in momentul cându ratacitolu tîneru culegea de pe aceste buse unu veninu perfidu, guvernant'a — érase đin stîngacie mestesiugita — se atinse cu cotulu de geamu si 'lu sparse.

Hârburile cadiura cu sgomotu pe petrile curtii.

Dómn'a Sasanu, care erá in gradina, cerce-tându dupa caus'a acestei zinganituri, dete cu ochii de parechi'a imbratosiata.

Atât'a asceptase nemtióic'a.

Fiindu acum securu de succesulu ei, afectá spaima si se retrase dela feréstra.

Dar' bucuri'a isbândeii i rapise pentru unu momentu precugetarea, ce de obicei nu lipsiá nici odata dela faptele si vorbele ei, ast'felu díse catra Stefanu:

„Mai indrasnesce acum a sustiené, cá nu me iubesci. Matusia-t'a nu-ti va mai dá crediementu, cum ti-a datu pâna acum, cá-ci a vediutu cum m'ai sarutatu.“

Se-i fi turnatu o donitia cu apa rece preste capu, Stefanu nu s'ar fi potutu recorí mai tare, cá prin aceste cuvinte ale nemtióiciei.

„Asia!?“ díse elu, „ne-a vediutu. Nu face nemicu!“

„Nu face nemicu? Cum se intielegu aceste vorbe?“ întrebà Babet'a, care in adeveru nu sciá cum se-si esplíce in bine séu reu acésta esclamaré a lui Stefanu.

„Inse, cu tóte astea n'asi voi se dáu indata ochi cu ea,“ continuá Stefanu, fara a raspunde la întrebarea Babetei.

„Nu te teme, de cându suntu aici n'a venitú in susu.“

„Dara nici nu credu se fi avutu vr'odata o cauza, cá se vina cum i-am datu noi astadi.“

„A, Dómn'a Sasanu nu-si ese din tactu, de s'ar derímá chiar' bolt'a ceriului asup'r'a ei.“

„Fia cum ar' fi, trebuie se me scuzi dinaintea matusiei miele.“

O radia de bucurie se intinse preste faci'a nemtióiciei. Credeá cá-i este permisú a tâlcuí aceste vorbe ale lui Stefanu in favorulu ei.

„Voiu vorbí cu dómn'a Sasanu. Dar' ce se-i spunu.“ La întrebarea din urma ochii i schinteiaú.

„Vei gasí d.-t'a cev'a...“

„Voi gasí cev'a... n'amu se gasescu nemicu. Voiu spune adeverulu.“

„Da, da, bine, spune-i adeverulu!“ facú Stefanu ineurcatu si plecá pe usia.

„Fatala întemplare,“ ísi díse elu scoborîndu scar'a „tocmai in diu'a cându voiám se rogu pe matusia-mea, cá se-mi fia nasia, se me cunune cu Zoiti'a mea, a trebuitu se me véda sarutându pe guvernant'a ei. Suntu silitu se-mi cautu alta nasia.“

„L'am prinsu, n'am decátu se-lu tînu bine, cá se nu-mi mai scape!“ díse nemtióic'a dupa departarea lui Stefanu frecundu-si mânilé, apoi coborí de graba josu in gradina.

„Ai vediutu?“ întrebà inca din departare pe dómn'a Sasanu.

„Da,“ respunse acést'a cu sîfala.

„Ei bine, ce dîci acum. Nu ti-e mintitu nepotulu d.-t'ale, cându a dísu cá nu me iubescu.“

„Ce se dícu?“ facú dómn'a Sasanu dându din umeri.

„Vedi dara draga cocóna, cá de vei avé nitica bunavointia, de vei staruí cu seriositate pe lînga Stefanu, ílu vei induplecá se me iá de sočia, si ast'felu me vei indatorá pâna la mórte.“

„Sii pré bine, cá suntu gat'a a face ori-ce ar' poté depinde dela mine pentru fericirea d.-t'ale.“

„Nu me indoiescu uici decumu despre vointi'a d.-tale, dar' déca me ierti a fi sincera, ti-asi spune defectulu celu mare ce ai.“

„Scii cá nu me superu lesne.“

„Vedi dómna draga, ast'a ti-e defectulu, esci pré rece, nemicu nu te intereséza, nemicu nu te póte scóte din flegm'a d.-t'ale.“

Dómn'a Sasanu nu respunse nici unu cuventu la acést'a.

„Dieu fetele d.-t'ale au avutu norocu, cá m'ati angajatu pe mine de instructórea lorú. Cu acést'a nu voiescu se dícu, cá n'ati fi potutu gasí o guvernanta mai invetiata cá mine, dar' nu credu se fi gasitu pe un'a care se suplinésca pe lînga ele- ceea ce le-ar' fi lipsitu fara mine. Unu sufletu sémťtoriu, impresionabilu, care se se bucuré de bucuri'a lorú cea nevinovata si se se intristeze de mahnirea lorú cea copilarésca, cu unu cuventu se-semta cu ele. Credu cá esci petrúnsa de acestu adeveru.“

„Asia va fi drag'a mea. Dar' pôte se fia si alt'feliu.“

„Cum, ce ai voitu se dici cu ast'a?“

„Pôte cà déca nu ai fi venitu d.-t'a in casa, copilele m'ar' fi iubitu mai multu.“

„Iubitu mai multu! Dar' acum nu te iubescu din destulu, mai multu pôte decâtu ar' resultá dupa tóta recel'a ce le areti.“

„Recel'a“, respunse dóm'n'a Sasanu, care incepu a se aprinde, cum nu pré obicinuiá dên's'a, cându stá cu cine-v'a de vorba. „Recel'a“, repetá ea, „asia ti s'a fi parându d.-t'ale. Cum se-mi si intiegeti amintirile miele, de vreme-ce me siliti, cá se le esprimu intr'o limba, care îmi este straina. Cu mama mea n'am vorbitu frantuzesce nici nemtiesce, ci numai românesce. Fetele miele, multiamita instructiunei d.-t'ale, nu me intielegu déca le vorbescu in limb'a loru materna, in dulcea limba românesca.“

„Ah, da...“ îngâná guvernânt'a si voi se replate cev'asi, dóm'n'a Sasanu inse nu-i dete tîmpu, ci continuá cu focu.

„Dar' copilele ne suntu instrainate nu numai prin limba, ci si prin datine... prin religiune chiar!“

„Re...li...giune!“ facu Babet'a indignata.

„Da“, continuá dóm'n'a Sasanu. „Este dreptu cà cercetéza beseric'a ortodoxa... câte odata... dar' atunci ridu de cântarile psaltiloru si a preditoru nostri. Cându se inchina rostescu rogatiuni straine. Nemicu din ce ne-au fostu nóue sfântu in obiceiurile nóstre, in istori'a nóstra nu pretiuescu ele, ba multe din aceste le despretiuescu chiar. Cu unu cuvîntu copilele miele numai suntu românce, deci eu, mam'a loru, care suntu românce cu trupu si sufletu trebuie se le paru rece, déca nu le suntu chiar — de rîsu.“

„De rîsu...?!“

„Da, cà-ci d.-vóstra care ve mândriti a fi mai cultivate decâtu noi, ve rîditi adese-ori de manierele nóstre ce vi se paru necioplite, fîndu cà nu le poteti intielege.“

„Dóm'na scumpa“, díse guvernânt'a, dorindu cá se sfêrsiésca acésta convorbire, ce nu-i poteá fi avantajíosa, „ne-am departatu dela scopulu ce m'a adusu la d.-t'a. Copilele me ascépta. Te rogu inca odata nu uitá de ce'a ce ai binevoitu a-mi promite. Isbând'a d.-t'ale nu-mi va fi priinciíosa numai mie, ci si d.-t'ale. Vei poté dobândi influentia asupr'a copileloru d.-t'ale, indata ce n'oiu mai fi lángá ele.“

„Déca nu va fi prea târdiu“, observá dóm'n'a Sasanu cu unu suspinu.

(Va urmá.)

TEOCHARU ALEXI.

POTEREA AMORULUI.

— Novela. —

(Urmare.)

A dóu'a dí Elen'a aparú in sal'a de mancaré. Cându merse cá de obiceiú se imbraşisíeze pe tatalu seu, care se preumblá neliniscitu, elu o respinse si í-i díse:

— Ce se petrece d.-síora in cas'a mea? D.-t'a pretestezi a fi bolnava cá se aibi intêlnire cu doctorulu acel'a ce voiesce se te nenorocésca cerându-ti mân'a?...

— Tata!... fia-ti mila, nu me insultá ast'feliu! Nu dá crediemêntu vorbeloru acelei femeii, care ar' voi se-mi íá víeti'a... se me smulga dela sênlulu teu... se mi se ímpue cá mama...

— Da, este mama-t'a...

— Mam'a mea! esclamá ea cu dorere; si lacremile o podidira. Mai antaiu nici dreptulu naturalu nu-lu are si a dóu'a in ochii lumei nu este decâtu amant'a d.-t'ale cu tóte consideratiunile ce i le dáí...

— Cum! strigá elu furiosu, tu te faci judecatoriulu meu?... tu copil'a mea!?... Nu-ti permitu a insultá mai multu pe acésta femeia, in care lovindu voiesci a justificá nerusínat'a t'a portare.

Elen'a se radímá de unu scaunu, — mani'a si indignatiunea í-i umplurá sufletulu.

Preste o septemâna séu dóue, cându logodniculu teu se va întórce din Transilvani'a cu actele trebuintíose, darurile si cele-alalte lucruri necesare nuntii pentru cari i-am datu 300 galbeni vomu face cununi'a — am se facu pana atunci óre-cari reparatiuni si se arangíezu salonele, — totu ce me mai ingrigiesce este insemnatulu meu procesu cu ** dela care depinde íntregimea si asiguranti'a zestrei t'ale. Petírea lui *. — este o preferentia de care me onorezu si dela care nu me potu sustrage.

— Dâmi voia tata! d.-t'a simpatisezi mai multu pentru unu strainu, a carui origine nu o scíi decâtu dupa recomandatiunile amiculu d.-t'ale baronulu C... si dispretiuesci unu pamênteanu a carui familia si trecutu 'lu cunosci... Oh tata!... nu decide ast'feliu de sórtea mea, inim'a mea nu inclina catra elu...

— Asia voiescu! strigá tatalu furiosu si se asiedíá la mésa.

Dejunulu urmá in tacere. Elen'a nu potú mancá, numai vedeá nimicu decâtu sperantiele s'ale sdrobite, inim'a s'a calcata in petióre de parintele ei din caus'a acelei femeii intrigante.

Intrându in camer'a s'a plansé cu desperare. Feliu de feliu de proiecte framêntáu mintea ei; in cele din urma luá condeiulu si scrisé lui Alexandru aceste rînduri:

Alexandre!

Sum pierduta! liniscea, fericirea mea riscata pentru totu-de-a-un'a. De séra lá 11 óre te acceptu in gradiniti'a din faça.

Elena.

Sér'a Alexandru fù consecinte. Asceptá pe Elen'a in prad'a unei mari emotiuni, — dupa puçina asceptare sosí si ea.

Elen'a i intinsè mân'a. Alexandru o dusè la bucele s'ale si o sarutà cu respectu. Fù o tacere profunda in care nu se audiá decátu suspinele Elenei, care plangeá. Cu mare greutate ea se potù mulcomí.

Alexandre!... Alexandre! câtu sun de neconsolata, destinulu meu nefericitu e neinduplecatu.

Eleno! spune-mi pentru ce tatalu teu m'a refusatu cu atât'a nedelicatetia?

Elen'a i spuse baruielile, ceart'a, ur'a ce avea pe acea miserabila femeia care dictá in cas'a parintelui ei.

— Eleno, — i dîse Alexandre, luandu-i manile si privind'o amorosu, credi tu cá eu te iubescu!?...

— M'asiu potea indoi cá unu omu atâtu de onestu cá tine ar' poté mintí.

— E bine, deca este adevveratu, — aide, se fugimu amendoi... ne vomu duce in strainatate... ne vomu cununá acolo...

— Se te urmezu Alexandru!? Se trecu in ochii lunei dreptu amant'a t'a!?!... Ai suferi tu se patezu memori'a mamei mele, — tu, care esci asia de nobilu, asia distinsu prin ideile si caracterulu teu!... oh! acést'a ar' fi infamú!...

— Atunci nu remâne decátu a te maritá dupa ace'l'a ce convine parintelui teu...

— Alexandre! fiáti mila!... Eu voiu suferi tóta asprimea parintelui meu, voiu suportá cu rememnatuine pâna cându man'a lui va trece... numai tu Alexandre nu me parasi... nu me uitá!...

— Eleno! Eleno! i dîse elu strîngînd'o in braçiele s'ale, câtu te iubescu! câtu te admiru!... Tu esci soçi'a ce am visatu!... Tu esci idolulu amorului meu!... Credi tu cá de cându am intielesu cá me iubesci, me sîntiu mai entusiasmatu, mai inspiratu, mai decisu a lucrá... Cându te-am întêlnitu la Manastirea Horezu, eram departe de-a me gândi cá te-asiau potea iubi... de sî juni amici de-ai mei nu incetáu de-a te stimá si a-ti laudá calitatile frumóse... si cu tóte cá te revedieusemi in diu'a cându am reintratu in tíera atâtu de schimbata, eu nu me lasái a fi subjugatu. Cându am afluatu adevverulu, Eleno!... oh! anim'a mea a fostu robita... dar' adi Eleno!...

— Adi... adi... întrebá Elen'a cu vioiciune, — regreti cá me iubesci!?!...

— O, da.

— De ce? Cátu esci de egoistu!

— Nu pentru mine, amic'a mea.

— Atunci pentru mine, de siguru...

— Pentru liniscea t'a.

— Si adi si mâne Alexandre nu me voiu gândi de câtu la tine, nu voiu consêmti pe câtu tu 'ti vei tiéné parol'a... me vei stimá, me vei iubi!...

— Te stimezu. te iubescu dîse elu spriginindu-si fruntea pe mâni, — dar'... parol'a... mi-o retragu... sfêrsi apoi cu unu prelungitu suspínu.

— Elen'a remase cá trasnita de aceste vorbe, si strigà cu dorere:

— Cum! asia de subitu se-ti retragi parol'a!?!... si pentru ce?

— Pentru cá vedu cumca totulu s'a sfêrsitu aici: — tatalu teu ne'nduplecatu... reputatiunea mai pe susu de alte consideratiuni... liniscea t'a...

— Si-apoi...

— Voiu cautá se me insoru inainte de maritagiulu teu...

Elen'a îngalbení... dede unu usioru típetu, si remase fàra cunoscintia.

Alexandru convinsu de hotarirea ce luase, se cáfi óre-cum cá lovise cu atât'a crudime in àstu sufletu machnitu... descuragiatu. O ajutá a-si reveni in sîmtiri, apoi petrecîndu-si braçiuulu dupa tali'a ei, i dîse lacrimându:

— Iérta-me....

Elen'a cu totulu sfêrsita voii a-lu respinge si i dîse cu unu tonu plinu de lacrimi si dorere:

— Lasá; cá nu me iubesci! si 'si întórse façi'a dela dînsulu.

Alexandru blastemá momentulu in care 'si tradase anim'a s'a, in care scormonise sufletulu acelei sermane copile de alu carei amoru constantu si resonabilu erá convinsu. — O remuşcare facù locu la tóte acestea in anim'a s'a; vedeá tari'a acestei copile, erá siguru de onestitatea lui — cu tóte acestea se temeá de a nu-i vesteji reputatiunea. O rogá dar' se-lu uite, i puse 'nainte respectulu si considerati'a lunei; o rogá se-si schimbe conduit'a catra d-n'a V. cá se nu o tradeze viitoriului ei soçi. I vorbí despre detori'a s'a de soçia in perspectiva. — Elen'a remase cá trasnita de acésta subita transitiie dela amoru la amicitia... plangeá intr'unu modu sfasietoriu... Alexandru mişcatu o strînsè in braçiè, si pentru prim'a-data sarutá rosele gurei s'ale....

Elen'a se smulse dela sinulu lui, si pe cându se departá siovaindu:

— Adio!... fi fericitu!... uitá-me!... i dîse ea, si disparù.

— Eleno!... Eleno!... ce-am facutu Eleno!... strigá elu strîngîndu-si capulu intre mâni si cadîndu pe o banca.

Elen'a se aruncá desperata in patu. — Vorbele lui i eráu in minte si ea si-le repetá mereu:

— „Oh! dar' cându trebuinti'a cere, cându amorulu meu curatu nu-ti póte servi la nimicu... cându parintele teu are mai mari drepturi cá mine la anim'a t'a... cându detori'a fti impune rememrare... noi trebue se ne acatiamu de dens'a... alt'felu ne riscamu...”

Apoi se intrerupse strigându:

— Oh! câtu l'am iubitú!... câtu 'lu iubescu!...

Sermanulu june fidelu principiiloru s'ale nu voii a vesteji reputatiunea acestei copile, pe care sîntieá cá diu dî in dî mai multu o iubescu. O priví departându-se cu anima sfasiata de compatimire... Valuri de contradictiuni napadea sufletulu seu....

— Ce va deveni ea sermă'n'a!? — 'si dîcea elu alergându nebunu pe strade, — ea in poterea acelu omu care nu numai că nu o iubesc. dar' inca nici nu vâ scî a o respectă!...

De aci se dusè la Octavi'a verisiór'a s'a, unde eráu mai multe cunoscintie. Erá palidu si fôrte abatutu. Siediù lînga o feréstra. Erá mediulu noptiei, tempulu placutu, ventulu adîá recoritriu. Contrastulu lucrurilor din afara cu acele din giurulu seu, risetele si glumele placute ce se audiáu in giurulu lui, tóte aceste 'lu cufundara intr'o melancholie trista.... numai erá atentu la nimicu, — pierdutu in lumea ideiloru s'ale, reflectá :

— „Suferintiele nóstre ne storcu lacrimi cari pica cá unu balsamu recoritriu pe anima. Momentanu fiint'a ni se reanima: filosofându pentru trecutu, speranti'a ne fortifica pentru viitriu... Din contra interesulu ce portamu pentru nefericirile fiintiei ce iubimu, curiositatea care ne e atîtiata de felurite ipotese, ne provóca compatimirea. Impresiunea ei puternica produce dorere ale carei urme ori si cându viitriu strabate in umbr'a trecutulu le gasesce nesterse....“

La cîtev'a dile in urma d.-lu Rosariu trimise pe Elen'a la mosé, ér' elu plecá la Bucuresci.

O nefericire mai mare acceptá pe Elen'a.

Tatalu seu, care avú procesu la cassatie 'lu pierdù. Reveni a-casa bolnavu de desperare. Cîteva dile 'lu vedirã tacutu, superatu, gânditoriu, — apoi incetulu cu incetulu se topi pâna cadiù la patu.

D.-lu *. revenisè din Transilvani'a. Elen'a 'lu evitá cându sub unu pretextu cându sub altulu, ori de cîte ori veniá a-i visitá aici la proprietatea loru.

D.-lu Rosariu sîmtiendu-se cá slabescè, o chemá la sene; — ea ingenunchiá lînga patulu lui, si plânsè amaru....

Si cum n'ar' plînge unu bunu copilu pe parintele seu, pe care 'lu vede stîngându-se sub ochii sei!...

Se iertamu d.-lui Rosariu nedreptatea.... pasiunea s'a!... spiritulu tîmpulu de adî... soçietatea — nu-lu potusè schimbá.

Vediendu elu pe Elen'a, ingenunchiata lînga patulu lui, f-i luá manile, i-le acoperí de lacrimi si sarutari si-i dîse cu o vóce stinsa:

— Copil'a mea, presîmtiu cá voiu mori.... me dóre sufletulu cându cugetu cá vei remané cu totulu orfana dupa mórtea mea... cá unu parinte cu dorere m'am gânditu se grabescu casatori'a t'a... vomu chiamá aici preotulu si vomu efectúá in casa.... sub ochii mei, cununi'a religiósá.... am scrisu lui Costica Rivescu si Didinei nevestei s'ale, cá se-ti serviasca de nasi.... Du-te copil'a mea, ordinéza cas'a.... si.... spune lui Petrea se viná... am a-i dá unele ordini.

Elen'a plîngeá cu focu.

— Logodniculu teu este acel'a ce a convenitu mai bine animei mele parintiesci... urmá elu, — esperintiei ce am de lume... de bunulu traiu... 'lu vei iubi sum siguru... totu in aceste condi-

tiuni am luatú si eu pe mama-t'a si in urma a fostu atátu de fericita... Aide... du-te... nu me intristá mai multu...

Elen'a se redicá siovaindu. Ajungându in camer'a s'a, se aruncá pe unu jetiu si plâuse stâpînita de cea mai amara desperare. Strinse o iconitia la sinu, invocá pe Domnedieu se faca vre-o minune, spre a se scapá de acestu maritagiú.... strigá pe Alexandru... erá nebuna de dorere.

De-odata fú trezita de sunetulu unoru clopote si duruitulu unoru trasuri ce se opriáu la trepte.

Erá Didin'a Rivescu si soçulu ei insoçiti de d.-lu *, care plecá se gaséca pe Elen'a.

Elu batú incetisioru de mai multe ori la usia, fara cá Elen'a se-i respunda; in cele din urma cu dreptulu de logodnicu intrá. Voi se o imbaçisiese, dar' Elen'a 'lu respusè cá sila si indiferentia.

— Eleno.... pentru ce atâ't'a indiferentia, cându preste cîtev'a óre noi vomu fi uniti inaintea lui Domnedieu si a parintelui teu?...

— Pentru-cá 'mi am cuvintele mele.

— Spune-le, pentru Domnedieu, voiescu a me justificá in ochii tei.

— Voiesci se le scii?

— Da.

— Fiindu-cá eu sum victim'a unei intrigi.

— Intrigi!? de unde 'ti vinu aceste banu-ielu Eleno?...

— Déca ai fi avutu unu picu de bunu sîmtiu, ai fi intielesu cá nu-te iubescu si ai fi renuntiatu la mân'a mea...

— Cátu esci de nedrépta Elen'a mea!

— Oh!... nu te potu iubi!... acestu maritagiú se face fara voi'a mea si voiu fi nefericita... de totu nefericita...

— Iá lasá! eu nu desperezu atátu cá d.-t'a, cá-ci sum siguru cá ai se te obicinuesci cu mine, si nu numai cá ai se fi fericita lînga mine, dar' inca me vei iubi... Aide, numai plînge... imbracá-te... fá-te frumósá!...

Celebrarea cununiei se facú, — tatalu seu i dede binecuvéntarea.

Casatori'a atátu de stralucitu-visata se terminá asia de simplu si asia de tristu!...

D.-lu Rosariu confiá ginerelei seu ori ce lamuriri la afacerile in care avea se-lu inlocuiesca, si ambii juni soçi veghiarã tóta nóptea la capatá-iulu lui. — A dóu'a dí betranulu 'si dede sufletulu si inmortentarea, cá si cununi'a, se facú fara vre-unu sgomotu.

Elen'a, trezita din atâte doreróse si penibile incercari, suferiá cá unu condamnatu lovirile destinului, fara a se plînge cuiv'a.

Soçulu ei avea o conduita ireprosiabila faciá de dens'a. Elen'a multiemiá lui Domnedieu cá celu puçinu dupa atâte nefericiri 'si gasesce liniscea in menagiulu ei atátu de tristu si penibilu!...

O conduita ireprosiabila... numiá dens'a rezerv'a si abandonulu barbatulu seu. — Erá atátu de absorbita de suvenirea amorulu trecutú, cá f-i

mai placeá acést'a. — Mai bine de unu anu trecuse dela maritagiulu seu, si tristeti'a, melancoli'a, solitudinea, suferinti'a o abatuse atátu, cá erá de nerecunoscutu. — Alexandru nu se mai insurase, si inca totu se interesá indirectu de dên's'a, dar' nici odata nu potuse aflá cev'a pozitivu.

D-lu *. din parte-i faceá ce-i conveniá. Cu incetulu si fâra cá Elen'a se banuiésca i vendú din pamenturi... si cându se trezi ea si voií a-i face blânde imputari, elu din nepasatoriu deveni tiranu. Cá si pâna aci veniá târdiu a-casa cu mií de incriminari asupr'a menagiului, asupr'a observatiuniloru Elenei, ... nimicu nu-i placeá, ... nimicu nu-lu impacá. Elen'a se reseamnă, cà-ci amurulu propriu o opriá a se tradá catra amicele ei, cari pareáu atátu de liniscite si fericite in amurulu loru. — Cá si culme a numeróseloru s'ale nefericiri d.-n'a V. care aveá unu actu luatú prin intriga dela d-lu Rosariu tatalu Elenei, pentru asigurarea onoru copile ce aveá din relatiunile s'ale cu dên'sulu, i mai luá o insemnata parte din moscenire. — De aci se escara mari nemulțimiri si ura contr'a d.-nei V. care si de asta-đata 'si aruncá veninulu ei intre acesti doi casnici... Ea descoperi barbatului amurulu Elenei pentru Alexandru, facându a intielege sođiulu ei cá acestu amoru s'ar' fi continuatu si dupa insođirea loru. Tóte aceste 'lu ađitiara si mai multu asupr'a Elenei, pe care o maltratá fâra mila, — apoi lui Alexandru i-i cautá cérta in totu-de-a-unu a, elu inse nici nu potú bânufi caus'a acestei conduite, dar' cându aflá mai târdiu, se decise a-si resbuná.

Intêmplarea 'lu ajutá mai presusu de asceptarile s'ale.

Intr'o deminétia unu amicu veni la dên'sulu.

— Ce vênțu te aduse? i dișe Alexandru somnuros, ce s'a intêmplatu?...

— Nu s'a intêmplatu nemicu, multiemescu Donului, dar' eu nu am dormitu in nóptea acést'a...

— Cum! De ce?

— In trecere voií se te vedu spre a-ti face raportulu petrecerei de asta nóptea.

— O petrecere! Asia? pre mine nu m'ati invitatú, — dișe Alexandru.

— Mai antaiu asemeni petreceri nu convinu caracterului teu, de óre-ce te scútu prea seriosu si apoi initiatoriulu acestei petreceri a fostu d.-lu *...

Amiculu i facú descrierea in ameruntu a a-celei vesele petreceri si i spusé:

— D-lu *. s'a chefuitu asia de tare cá 'si aruncá in disordine hainele... pung'a s. a. — din intêmplare mi-a venitú a-mâna portofoliulu ce aveá asupra-i si eu resfoi din curiositate prin elu si éta ce am gasitu.

Erá o scrisóre dela sor'a lui, prin care ace'a se plânge cá suntú in miserie si 'lu conjura in terminii cei mai atingatori de a avea compati-mire de betrân'a s'a mama fâra vederi. Scrisóreá erá in ungresce si sor'a s'a semná cu unu pronume ungrescu.

— Dâ-mi mie acést'a scrisóre, dișe Alexandru cu o bucurie vedita.

— Iá-o, 'mi e indiferenta...

Alexandru 'lu conjurá de a pastrá secretulu acestei scrisori si a fi in asceptare...

Amiculu promisé. —

— Ce mai faci adi? 'lu intrebá elu.

— Dupa visite viu se te vedu, respunsé Alexandru.

— Te invitú la mine la mésa, vîi?

— Ascéptá-me.

Amiculu esi, Alexandru remasé sênguru. —

— In fine! 'si dișe elu am descoperitu ace'a ce 'mi trebuia. Oh! de ce nu i-a fostu mila lui Domnedieu de noi si se realizeze acést'a mai de multu!...

Elu scrisé indata la unu amicu, diaristu in Transilvani'a, conjurându-lu se cerceteze dupa adresa, de numele si positiunea acelorú femeí. Preste o septemâna primí acést'a scrisóre insođita de dóua portrete:

— „Amiculu meu!

Amesuratu obligatiunei ce mi-ai datú am mersu in orasielulu ** si dupa adresa am gasitu persónele ce te intereséza. O betrana órba si o fêta tênera mai multu in miserie. Ele mi-au declaratú, fâra a poté presupune dintr'a cui parte veniam, cá d-lu *. nascutu in ** este fiiulu betrânei si cá fêt'a tênera i-e sora. Cà suntú abandonate cu deseversire... Mai pre susu de acestea elu a insielatu o fêta, o lucrátóre, cu care are unu copilu. Cá se aflú tóte acestea i-am datú cá din partea lui cei 300 fr. ce mi-ai trimisu.

Intr'adeveru de nationalitate este magiaru, ér' nu românu, si ce'a ce este detoresce protectiunei si influentiei baronului C. la care a servitu parintií lui. — — — — alu teu amicu G.“ —

Alexandru pusé o copia de pe acést'a scrisóre intr'unu plicu si o trimise anonimu Elenei. — Cându ea rupse copert'a si ceti, totu sângele i-se gramadi la inima.

— Cum! baronulu C. amiculu tatei l'a insielatu ast'feliu! Ah! D.-dieule! de unde au potutu descoperi adevèrulu?... Si cine?

Sér'a erá târdie, ea 'si luá lucrulu si asceptá pe sođiulu ei, — dar' mediulu noptiei se apropiá si elu nu mai veni! Obosita se culcá si adormi. —

In sér'a acelei díle Alexandru se decise a cautá cért'a lui *. — Mersé in restaurantulu unde ace'l'a de obicei 'si petreceá noptile, banchetându cu ómeni totu asia de viđiosi cá elu.

Alexandru intrându intinsé man'a la toti, ér' pe elu 'lu ocolí cu recéla.

Elu 'lu apostrofá.

Alexandru tacú.

— Pentru ce acést'a lipsa de politetia din parte-ti d.-le? i strigá elu ametítu.

— Pentru-cá asia voiescu eu.

— Pentru cá se te porti ast'feliu trebue se aibi unu motivu.

— 'Lu voiesci?...

— Da, d.-le...

La acestea Alexandru i pusé sub ochi portretulu mamei s'ale.

Elu se turbură puçinu si, de-si ôre-cum căm palidu, dîse cu multa presentia de spiritu.

— Nu-o cunoscu d.-le.

— Nici pe acést'a? i dîse Alexandru, presentându-i pe alu sororei s'ale.

— Drace! siopti elu.

— Juri d.-le!

— Juru!...

— Pe onóre?

— Ce te împórta ast'a?... ce legatura au aceste femei?...

— Miserabile! strigà cu indignatiune Alexandru; tu cu complicele teu ai insielatu unu be-trânu incredietoriu... ai rapitu libertatea unei femei pe care o iubiám si o iubescu si adi! Ah! dar' dreptatea nu dórme. Lacremile acelor'a ce au suferitu din caus'a t'a, cari au invocatu blastemulu asupr'a t'a au fostu audite! — Vedeti, domniloru! urmà Alexandru, acestu omu ce-si tagaduesce pe mama-s'a, nationalitatea s'a, acestu omu fàra onóre, nu merita a stá in midiuloculu vostru!

Dicându acestea 'lu provocà, apoi cetti epistol'a la toti.

D.-lu *. strigà cã suntu calomni... inventiuni... intrigi; si dupa ce 'si va reparà onórea cavaleresce, va avé a se satisface mai seriosu cu dènsulu si cu infidel'a lui soçe. Cã unulu ce servise mai multu tēmpu in armat'a austro-magiara erà siguru de bun'a reusita a acestui duelu, — siediu dar' fàra a se nelinisei in cerculu amiciloru sei de veselie si-si continuara petrecerea.

Secondantii aleserà pistolulu.

A dáu'a dî la 7 ôre deminéti'a amendo adversarii se afláu pe terenu. Se puserà la 20 pasi unulu de altulu. D.-lu *. trasè àntâiu. Turburarea in care se aflá elu in acelu momentu favorisà pe Alexandru — glontiulu nu-lu atinsè. Veni rëndulu lui Alexandru; elu aveá intentiunea numai se-lu raniasca, din nefericire glontiulu 'lu petrunse prin anima si elu cadu mortu. Cându 'lu transportara acasa, Elen'a, care tocmai atunci primí incunostiare despre celea ce se petreceáu, 'si pierdù mintile — erà cá nebuna. — — — — —

Erà in anulu 1870.

Tocmai atunci se deschisesè resbelulu intre Franci'a si Germani'a. De desperare Alexandru trecù la Paris, mersè la un'a dîn ambulantie si dede probe de mare zelu. . . .

Cându resbelulu fù terminatu si elu reîntrà in tiéra, nu mai gási pe Elen'a in orasiu.

Fàra a spune cui'va Elen'a 'si vënduse ace'va ce-i mai remasese si se retrase la o Manastire unde se aflá cá staritia sor'a mamei s'ale. Aci trai nobil'a femeia mai multu tēmpu cu suvenirea trecutului seu, iubita si ingrigita de maic'a M.

Intr'o séra vijeliósa de iarna unu visitatoru vení la Manastire intrebându de Elen'a. — 'Lu introduserà la ders'a.

Ea siedeá liniscita pe unu jetiu lānga soba. Tacerea, repausulu acelu sântu locasiu, atitudinea acestei sublime femei impuneá respectu.

Alexandru se aruncà la petiórele ei strigându.

— Elena! unde este Elen'a mea!...

— Tu!?... tu esci Alexandre?... Nu visezu ôre?... D.-dieule! cã-ci nu mai parasitu!...

— Elen'a mea! te mai indoiesci tu ôre de acel'a ce te iubesc!?... Credi tu cã am suferitu puçinu sciindu-te soçi'a altui'a ce nu sciá se te pretiuesca... Eleno iarta-mi tôte suferintiele ce ai avutu din caus'a mea!... Adi cându esci libera, cându nimicu nu te mai lēga de aceste locuri, aide... se plecamu de aici... in alta parte... Amorul meu, distractiunile 'ti voru face bine... Ce dici Elena?... Dar' tu taci!... Nu consēmti?... Aide vorbesce!... manile t'ale suntu reci... oh! cum me torturezi!...

Elu voii se o redice in braçiale s'ale — ea erà lesinata...

* * *

Astadi Alexandru * Elen'a suntu cea mai fericita parechia. Copii dragalasi au incununatu acést'a unire a loru.

Dómn'a V. a muritu in miserie.

PAULIN'A C. Z. ROVINARU.

PRIVIRE ASUPR'A LITERATUREI ROMANE.

(Urmare.)

— Constantinu Negruzzi, nascutu in 1809 in Moldov'a dintr'o familie vechie, fù unulu din cei mai dinstinsi literati ai tiei. — Operele s'ale suntu in generalu teatrale. — „Aprodulu Purice“, „Mus'a dela Burdusieni“, „Pecatele tineretieloru“, „Treidieci de ani din viét'i'a unui jucatoriu de carti“, Poesii si Balade, Traduceri dupa V. Hugo, „La sialulu celu negru“ (poesie), suntu cele mai insemnate scrieri a le s'ale.

Cātu de espresive si de naturale suntu urmatórele versuri, scrise intr'o epoca cându literatur'a romāna erà in pruncie.

GIELOSIE.

Scii draga, pentru ce cându te vedu, me mahnescu?

Scii pentru ce adesu cându mai multu te privescu,

Me vedi posomoritu si ne'ncetatu oftezu,

Cându tu me'mbracisiesi eu tacu si me'ntristezu?

Cându tu credintia'mi juri, si-mi dá incredintiari

De celu mai dulce-an.oru, respundu prin suspinari?

Scii pentru ce? — Ba nu. — Ah! trebuie se ti-o spunu,

Destulu e de cându chinu in sufletu-mi adunu!

In anima-mi s'a'nfiptu unu ghimpe veninosu,

Si patimescu, si vedu, si sēmtu cã suntu gielosu!

Cându f-mi inchipuescu cã numai Domnedieu

Fù'n stare a creá unu sufletu cá alu teu,

Cându sciu cá n'a mai fostu, nici póte a mai fi

Cã tine pe pamēntu se póta a iubi,

Me temu de ori-ce omu se'nntēpla de'ntēlnescu

Se nu-ti dica cum-v'a cuvēntulu: te iubescu!

Cunoscu cá me iubesci, o vedu ne'ncetatu,

Dar' ôre n'ai avutu vr'unu altu amorezatu?

Nóptea cându tôte dormu, vr'o data n'ai gānditu

La altulu care-va ce iarasi te-a iubit?
 Cându lun'a stralucindu saltéza printre nori,
 Si unu greeru ragusitu cânta ascunsu prin flori,
 Nu-ti lasi capulu adesu plecatu pe mân'a t'a,
 Si-aminte nu-ti aduci atunci de cine-v'a?
 Vre-unu idealu prin somnu, spune-mi nu ai visatu,
 Si dupa acelu visu, cum-v'a n'ai suspinatu?
 Tu 'mi dici că me iubesci c'unu dulce, blându surisu.
 Dar' ôre-acestu cuvântu la altulu nu l'ai dîsu?
 Sciú că nu potu traí fora alu teu amoru,
 Dar' suntu gielosu, gielosu! si sêmtu că o se moru!"

— Dimitrie Bolintineanu, nascutu la 1826, mortu in 1873, este celu mai mare poetu liricu alu României.

"Florile Bosforului," "O fêta tinera pe patulu mortii," "Mihnea si Bab'a," "Clavecinulu." suntu poesii ce s'ar' potea compara cu "Primulu regretu" (Le premier regret) de Lamartine si cu "Jun'a captiva" (La jeune captive) de Andre Chénier.

Bolintineanu, scrise mai multe drame originale: "Mihaiu Vitézulu condamnatu la mórte," (in versuri); "Alexandru Lapușnénu," etc., romane: "Elen'a," — Vietiele mai multoru domni români etc. Bolintineanu, esceléza in elegie, adesea devine monotonu prin intrebuintiarea deselor comparatiuni de cari se serva in poeziile sale; in generalu abuzéza de rima si licentia, dóua calitati esentiale a le versificatiei.

Dar' nu trebue a judecá geniele dupa gresielile ce facu, ci totu-de-a-un'a dupa capu-d'operele lor.

Ce energice si armonioșe suntu versurile urmatóre din poesi'a: — "Mihnea si Bab'a."

Mihnea incalecá
 Calulu seu tropotá
 Fuge cá vântulu;
 Urla padurele,
 Fâsie frundiele,
 Geme pamântulu!
 Fugu lighiónele,
 Sboru cu cavalele,
 Lun'a dispare,
 Ceriulu se'ntuneca,
 Muntii se clatina,
 Mihnea tresare!
 etc. . . .

Urmatórele strofe din elegi'a s'a: "O fêta tinera pe patulu mortii," — nu stralucescu mai puțin prin frumseti'a si pateticulu lor:

Cá robulu ce cânta amaru in robie,
 Cu lantiulu de brație unu aeru duiosu;
 Cá riulu ce geme de grea vijelie,
 Pe patu-mi de mórte eu cântu durerosu.

Abia'n primavéra cu dilele miele
 Plapânda cá róa' abia' am ajunsu,
 Atuncea cându cânta prin flori filomele,
 Si-o cruda dorere adêncu m'a petrunsu."

De asemenea, urmatórele versuri din: "Clavecinulu," si "La baile Cleopatrei," suntu pornite dintr'unu sentimentu inaltu, dintr'o imaginatie fecunda, dintr'unu sufletu poeticu.

Din "CLAVECINULU."

"Au trecutu pe viétia-mi dîle de dorere,
 Chipulu ei celu dulce de cându n'am zaritu;
 Dar' nimicu nu stinge din a mea vedere
 Angeru-mi doritu!

Èr' cându vedu femeia lâng'-unu Clavecinu,
 Anim'a-mi exala unu adêncu suspinu!"

"LA BAILE CLEOPATREI."
 (Stantie.)

"Oh! cursulu vietiei trece, cum trece-o sarutare
 Aicea pe pamântu!
 Potere fericire si nume mândru, mare
 Nu voru potea impune la viermii din mormên u!
 O flóre se usuca, de crivetie batuta,
 Dar' sór'le celu dulce o póte'ntineí;
 Èr' tu, o vana umbra! odata abatuta,
 Nu vei mai inflori!

Asia cânta regin'a si mâna-i diafana
 Pe marmuru'nfloritu,
 C'unu acu de auru mândru a scrisu: o lume vana,
 Si'ndata a peritu!"

Èta poetulu!...

— Vasile Alexandri, (in viétia) nascutu in 1821 dintr'o familie insemnata din Moldov'a, stá cá celu mai distinsu poetu alu României.

Pastelurile s'ale, Doinele si Lacramiórele, Culegerea s'a de poesii populare, Baladele si poemele s'ale epice, cá: "Danu, Capitanu de plaiu," "Penesiu Curcanulu" si "Dumbrav'a rosie" suntu espresiunea cea mai inalta a geniului seu poeticu.

Dar' ceea ce-lu distinge mai multu si-i câștiga glori'a si immortalitatea printre poetii români este poesi'a dramatica, in care a escelatu mai multu cá in ori-ce ramura a literaturii: "Pétra din casa," "Boerii si Ciocoi," "Lipitorile satelor" "Despotu-Voda" si mai presusu de tóte "Fântân'a Blandusiei" comedie in viersuri potu sta alaturi cu: "Tartufulu," "Scól'a Barbatiloru" etc. de Molière si cu cele mai frumóse opere dramatice a le lui Victoru Hugo.

Poesi'a s'a: "Cânteculu gintei latine," care fù judecata de cea mai buna poezie moderna a natiuniloru neo-latine la concursulu de la Montpellier (1878), este inca o pétra pretiósá din corón'a poesiei române. —

Pros'a acestui distinsu literatu lasa inca de doritu. — In generalu, poetulu Alexandri, esceléza in stilulu sublimu; câte odata inse stilulu seu este prea incarcatu de figuri si ornamente cari micșoréza in modu sêmtitoru cugetarea.

Spre a cunósce poterea geniului seu poeticu, citamu urmatórele stantie:

Din "DANU CAPITANU DE PLAIU."

Betrânulu Danu desprinde unu palosiu vechiu din cuiu,
 Si palosiu lucesce voiosu in mân'a lui.
 Betrânulu Danu pe sênu-i apasa a lui mâna
 Si sênte cá totu bate o anima româna;
 Elu díce cu mândrie 'naltiându privirea'n susu:
 "Pe anima si palosiu rugin'a nu s'a pusu!
 "O! dómne, dómne sînte, mai dá-mi díle de train
 "Pân'ce-oiu strivi toti lupii, toti sierpii de pe plaiu
 "Fà tu se-mi para numai atunci palosiu greu
 "Cându anim'a'nceta-vá se bata'n peptulu meu;
 "Si-atunci anim'a numai de-a bate se incete
 "Cându voiu culcá sub tierna a dușmaniloru cete!
 "Apoi elu strînge ching'a pe sdravene-le siale,
 "I-si face-o cruce pléca si se scobóra'n vale.
 etc. . .

ODA LA HEBE.

(Versuri trase din „Fântâna Blandusiei.”)

„Hebe, tu a lui Joe iubita fiica! Zina
Ce torni nectarului vesel în cupele ceresci;
Tu care c'o zimbire în animi versi lumina
Si d'alb'a t'a junie în doruri sufletesci;
Privesce'n a mea cupa se se îndulcesca vinulu,
În ochii miei privesce de'mi îndulcesce chinulu!

„Mahuirea, trista umbra, sub pasii tei dispăre,
Tu porti o cingătoare de splendidu curcubeu.
Tovarasie de cale ai vesel'a sperare,
Tovarasie de iubire ai totu sufletulu meu.
Si eu, în aiurare, devinu cându te privescu
Culegătoriu de stele pe spatiulu cerescu!

„Amici, a noastre dile suntu paseri trecătoare,
N'avemu în scurtulu vietiei nici tempulu de speratu.
Ferice care cânta cu anim'a la sôre
Si dă chiar' nemorirea p'unu dulce sarutatu!
Hebe! sageata scumpa de care vreau se moru
E'n ochii tei, în tolb'a divinului amoru!”

Andrei Muresianu (1816—1863), se nascu în Transilvania; elu ocupă multu tîmpu funcțiunea de profesor în Brăsovu. — Caracterul scrierilor s'ale este vehementu și patrioticu. — „Marsiulu anului 1848” (Descăpta-te Române din somnulu celu de môrte...) care-lu imortalisăza, este expresiunea cea mai înaltă a sentimentului iubirei de patrie.

(Va urmă.)

A. G. DRAGHICESCU.

NUMERII 76 și 77.

— Naratiune istorica. —

(Urmare.)

Amicii, fără că se mai continue vorb'a, parasira birtulu si, urcandu-se în sania, luara direcțiunea către castru. Pre cale faceau ei deosebite conjecturi despre fiint'a si starea betranului misteriosu.

Nu pučina fu surprinderea lor, cându vediura la sosirea lor în cuartirulu generalu, că i asceptă unu venatoriu campestru. Elu reportă că are mandatu, a conduce pre majorulu Mazuchelli si pre tenentele Steinheil la logi'a lor si de aci numai de câtu înainte comandantulu. Amicii sosindu la cuartirulu destinatu pentru densii își imbracara cu tóta grab'a uniformele își incinsera branele si grabira a se însinua la Suwarow. Armat'a eră asediata în castru că la o diumetate de mila germana dela Ismailu. Eră unu semicercu monstruosu de corturi, a carui unu capetu se estindea până la Dunare, er' cel'alaltu până la riulu Repdi. Preste totu ardeau focuri, care se nutriau cu trestia si ierba uscata, de care se află în abundantia în morastinile învecinate si care se adunau continuu de casacii donici si cernamorskici (cernamorski=casaci de lângă marea neagra). Unu satuletiu sermanu situatu aprôpe de Repdi, care eră parasitu de locuitori, eră statiunea corpului majoru si a cuartirului generalu. O casa mica, carea se des-

chiliniă de celealalte numai prin ace'a, că eră izolata, eră locuint'a comandantulu Suwarow. Doue santinele, barbati frumosi, de statura înaltă, din corpulu grenadiriloru marini, o notificau de departe de atare.

Cātu ce sosira cunoscutii nostri la cuartirulu generalulu, li se deschise usi'a de unu casacu betranu, care i întimpină cu cuveutele: pofititi a intră, escelenti'a s'a ve ascepta deja. Amicii intrară în chilia. Unu barbatu betranu în uiforma de generalu cu perulu netedu de diumetate caruntu, puçinu duplecatu de spate, siedeă la măsă întorsu cu spatele către usia si se pareă a studiă cu deamerontulu o parte din planulu care i stă înainte. Elu pareă aduncitu în cugete, căci cei ce intrara au statu cateva minute, fără se fi fostu observati de densulu. Intr'ace'a se sculă generalulu si se întorse către ei. Cātu de mare fu uimirea lor, cându vediură, că comesanulu lor si generalulu Suwarow suntu un'a si ace'asi persóna.

Fără a le lasă tîmpu se-si faca însinuarea dupa prescisele militari, încep cu unu surisu sarcasticu cu întrebarea: „Ah! aci sunteti? nu v'ati luat nuci atât'a tîmpu că se pranditi liniscitu si în pace? —

Ast'a e multu. Altcum se indatinéza domnii a cugetă, ei credu, că dupace a parasitu odata capital'a, în castru ajunge omulu totu-de-a-un'a prea de tempuriu.

Fedoru gangavi cev'a despre necesitatea de a lasă căii se pauzeze nitielu si despre imposibilitatea de a caletori fără de acesti'a mai departe. Suwarow inse numai decātu 'lu intrerupsè.

Lasamu la o parte acestea! dîse elu. Fiecare dupa datin'a lui. Omulu că si animalulu are lipsa de repausu. Eu inca am dormitu asta-nôpte trei ôre, o ôra la ameadu, facu patru. Eu de comunu nu dormu asia multu, — doue séu trei si diumetate ôre de somnu 'mi suntu de ajunsu. Destulu atat'a! D.-vostre veniti dela Petrupole. Cum a-ti lasatu pre imparatés'a, adorat'a noastră dómna? Ea fu căm bolnava.

Si acum inca este, respunse Mazuchelli. Totusi furămu atatu de fericiti, de a fi avorbiti de dens'a la balu în pres'ra plecării noastre.

În adeveru? întrebă Suwarow cu voiosia. Laudatu se fia numele lui D.-diu!

La aceste cuvinte, scöse chipulu imperatesei din sinu; fece preste densulu semnulu santei cruci, 'lu sarută cu pietate, mai fece odata semnulu cruci preste densulu si-lu bagă érasu în senu. — Lui Fedoru i se pară portarea generalulu fôrte batatoria la ochi, încātu abia s'ar' fi potutu retiené dela risu, déca nu ar' fi auditu la Petrupole de multe lucruri deosebite ale lui.

D.-t'a vorbesci turcesce, majoru Mazuchelli! avorbí generalulu pre italianu, — la ce acel'a respunse prin o plecare curtuósă a corpului.

E bine, eu te voiu tramite inca adi că parlamentariu la Sîraskiru.

Altcum acést'a se întempla numai pro forma, nu va avé nici unu efectu, de-ôrece Auduslu e

unu duce bravu. Din contra tenentele Steinheil va merge cu d.-t'a, cá se iee nitielu in privire interiorulu fortaretiei si mai alesu regiunea portiei benderice si a cavalerului.

Turcii nu léga ochii parlamentariloru si ast'feliu e o téma usióra pentru unu oficieru ingineriu ce-si ceva-si deprinsu. Eu altcumu te tiénu de atare, continuá elu intorcându-se cu amicalitate catra june. E totu-de-a-un'a unu semnu bunu, cându unu teneru soldatu in mijloculu sgomotului capitalei urmaresce celu puçinu pre mapa calea camaradiloru sei si se intereséza de lucrurile acelor'a. Observatiunea d.-t'ale, cá masele cele mari de pétra, dupa ocuparea porturiloru, voru servi cá locuri de resistintia, a fostu tare corecta si la locu. Eu 'ti laudu punctulu d.-t'ale de vedere, si l'am comunicatu cu juaii muscadini, de cari mi s'a transmisu o diumetate de ducina. Domniú au afora de ace'a o cugetare profunda. De curéndu 'mi facurá ochi mari, cându din intemplantare esli la calaritu in camesia si numai cu nesce vestminte subtíri la o recéla de 7 grade. De securu ei nu avura a face altceva mai urgente de cátu a scrie la Petrupole la pap'a seau mam'a despre o nóua insusire a omului betranu. Ei inse nu au cugetatu la scopulu, cu care am facut'o ace'a, — la ace'a cá am voitu a aretá soldatiloru tineri, cá unu frigu cá acest'a nu e in stare a stricá nemica unui omu de 60 de ani, si cá e totu un'a déca vomu assediá Ismailulu in Decembre séu in Iulie.

Fedoru nu se mirá puçinu, audiéndu din insasi gur'a lui marturisirea faptului, despre care s'a vorbitu si risu multu in Petrupole, fára se se fi luat in consideratiune intentiunea si adénc'a privire a betranului soldatu, fiindu faptulu privitu simplamente cá un'a dintre multele insusíri si originalitati ale lui.

D.-t'a, díse Suwarow dupa o pauza scurta cátra june, vei fi totu-de-a-un'a lângá mine, d.-t'a vei portá corespondenti'a germana cu principele de Coburg si ce'alalti comandanti a trupelor austriace, afora de ace'a mane me vei insoci la o recognosciare, care o voiu face insu-mi in partea de cátra pórt'a „Broker“ pána la „Façe“ in apropierea locului de inmortentare a janicieriloru, si vei avé a desemná terenulu.

Dupa o scurta vorbire despre un'a si alt'a, parasira cunoscutii nostri pre generalu. Fedoru fú fermecatu de bunatatea si amicalitatea lui. Elu si Pa fostu inchipuitu cu totul altcum. Fost'a acest'a barbatulu, care fú descrisu cá unu selbaticu, despre care se vorbiáu multime de anecdote, un'a mai batatória la ochi decátu ce'alalta, care deprinderiloru s'ale nu le dá unu cuventu amicalu, decátu le numia secaturi si sarcasme? Acestea eráu intrebarile lui Fedoru, dupa esírea s'a dela generalu. Fedoru aflá in elu unu betranu vialu, resboinicu, cu totul devotu serviciului imperatesei, pre carea o adorá cá pre o dieitate, plinu de demnitate si de consciintia de sene, unu generalu iscusitu, care in afora intreprinde adese ceva batatoriu la ochi, cá cu atátu mai usioru se-si póta

ascunde adúncile planuri inaintea vré unui profanu. Pre Mazuchelli 'lu cuprinse mirare si erupsé in risu, cându junele 'si descoperi parerea preste Suwarow. Departe se consémtia cu dènsulu, ba din contra in nemica nu-i dá dreptu, si-lu numiá unu chytu betranu, care e destulu de iscusitu, cá se-si cáscige védia prin aplicarea onoru forme deosebite, dícându-si in sene cá atari facu impresiune asup'ra multimei. Pre Fedoru 'lu cuprinse unu necasu fácia de amiculu seu, de-órece acest'a nu numai cá-si continuá vorb'a in tonulu inceputu, ba incepú se vorbéscá cu dispretiu despre organizarea armatei rusesci, ce pre june cu atat'a 'lu necasiá mai tare, cu cátu cá Mazuchelli denegá ori ce calitati bune unei armate, carea erá recunoscuta de multu de intréga Europa. Dupa ce aduse inca majorulu, cá elu a caletoritu intréga Rusi'a si Turci'a si cându ar' fi se se cumpanéscá rusii cu turcii, in cátu atinge valórea interna, trebuie se marturiséscá, cá cumpan'a ar' cadé pre partea turciloru, intru atat'a a necesitu pre Fedoru, in cátu tóta sér'a a pastratu óre-care recéla fácia de Mazuchelli. Mazuchelli se pareá a nu fi observatu acést'a, cá-ci elu nu incetá a face satire preste satire fácia de patriotismulu lui Fedoru ajungéndu pána a-lu numi rusomanu, pána in urma 'lu aduse pre june la o tacere trista.

Recognosciarea intreprinsa in díu'a urmatória, la carea Fedoru documentá o deosebita iscusintia; liniscea atátu de mare, carea altcum si la soldati betrani e rara, cu carea indeplini dènsulu gingasi'a s'a lucrare in mijloculu unei ploii de glóntie, precum si zelulu neobositu in serviciu i cascigara si asigurara pre deplinu increderea si favorulu generalului. Suwarow i concediú lucruri si corespondintie de atare natura, cari se concedu numai la generali betrani si cercati, ba, de-órece locuint'a generalului erá fórté strimta, i incuvenintia a duce la cuartirulu seu hartii de mare importantia, parte spre decopiare, parte cá se faca estrase dintr'insele. Firesce elu trebui se-si dee cuventulu de onóre generalului, cá nu va descoperi nimenui contienutulu acelor'a; din care cauza elu veni in perplexitate fórté mare, cându Mazuchelli odata — din petrecere de vreme — dupa cum dícea elu apucá pachetele si voia a le frundiari. Fedoru aflá de bine a-i spune odata pentru totu-de-a-un'a si francu indetorirea, ce a luat asup'ra-si fácia de hartii. Acést'a cadíu lui Mazuchelli la inceputu fórté greu, indata inse intorsé lucrulu in gluma si incepú a incarcá pre june cu multime de batjocuri neplacute si muscatórie, carea aveáu de punctu alu tînteí consciintiositatea si supunerea lui cea mare vointiei betranului schytu.

(Va urmá.)

(Wachsman.)

J. Tanco.

Cronica. — Școala superioară română de fete se va înființa în Cernăuți și va fi întreținută din fondul religios al bisericii gr. or.

Guvernul austriac, mulțumit stăruințelor metropolitului Silvestru Morariu, a aprobat înființarea acestui folositoriu institut de cultură.

Dlu Dr. Octavianu Rusu a susținut cu succes cenzura de avocat, și s'a și primit în list'a camerei avocațiale din Sibiu. Dlu Rusu este ales de avocat al institutului de credit și economii „Albin'a.”

Felicităm din toată anim'a pre noul avocat și îi dorim succesele cele mai strălucite în această carieră.

Din Sacele primim chiar' la închierea numărului trecut o dare de seamă despre o producție musicală-declamatorie împreună cu dans, ce s'a arătat acolo în 27 Februarie prin „Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea vedurilor serice din Brașov și Sacele.” Inceputul s'a făcut la 8 ore seară. S'a executat următorii programa: 1. „Discurs ocazional” rostit în cuvinte scurte dar' benedictive și petrundero de I. Dariu, invetatoriu la școlile centrale române din Brașov. — 2. „Moldova în anul 1857” poezie de V. Alexandri declamată cu un ton petrundero și benedictiv de d.șior'a Lucretia Popescu, pentru care a secerat multe aplauze. — 3. a) „Idil'a” romântică de I. Capelleanu executată cu o dexteritate perfectă de d.șior'a M. Dobreanu și b) „Hora dela Jiu” de Gr. Gabrilescu cântată cu o voce simpatică și multă promitătoare de dlu C. Popoviciu cu acompaniament de pian de domnișior'a M. Dobreanu, pentru care ambii au secerat aplauze entusiaste și repetite. — 4. a) „Hora Ghimpati” de A. Ferlendis, b) „Nunța țărănească” de Louis Wiest, c) „Asaltul Plevnei” de același și d) „Hora ploii” sau „Garofita” de A. Bendescu — toate executate cu o deosebită abilitate pe pian de d.șior'a Victoria Orghidanu, pentru care a fost de repetite ori aplaudată. — 5. „Cântecul haiducului” cântat solo cu o voce puternică și petrundero de Nicolae Bazarea îmbrăcat și înarmat haiducesc, pentru care a secerat multe aplauze. — 6. „Omul frumos” poezie de A. Muresianu, declamată cu multă abilitate de studentul N. Gram'a. — 7. „Visul lui Ștefan cel mare” poezie de D. Bolintineanu, declamată cu o dexteritate admirabilă de studentul G. Moroianu. — Ambele aceste declamațiuni au fost însoțite din partea publicului de repetite aplauze. — 8. „Flueru,” din un incident neprevăzut a fost înlocuit de d.șior'a V. Orghidanu la pian. — 9. „Collection pour deux violons” de I. Küffner executată pe violina de dnii Cost. Popu și C. Popoviciu, ambii au dove-

ditu multă talent în art'a asta, pentru care au fost multă aplaudați. — 10. „Mama Anghelusi'a” cântec comical de V. Alexandri executat cu multă abilitate de invetatoriu A. Fratesiu și la cântec acompaniat pe pian de domnișior'a V. Orghidanu. — 11. „O caletoria prin țările române” de D. Hinke piano-solo de d.șior'a M. Dobreanu. — Amendouă aceste puncte au secerat multe aplauze.

După seversirea programei, a urmat dansul care a durat cu cea mai mare vioiciune până în diori de ziua.

Producțiunea acest'a au fost cercetată de un public numeros și ales din Brașov și Sacele.

Meritul unei reușite a acestei frumoșe petreceri, care credem că va fi dat și un frumos venit material este de a se mulțumi comitetului arătoriu, în care la primul loc cu mandrie numesc pe stimabil'a d.șior'a Susan'a A. Muresianu, președinta numitei reuniuni, care a dezvoltat și cu această ocaziune o activitate deosebită fie chiar și în ziua acelor persoane mici de anima și pesimiste cari nu credeau în bună reușita a acestei producțiuni.

Asemenea petreceri și cu astfel de reușite asi dori se le vedă repetându-se cât mai desu prin ori-ce parte locuită de frați de ai noștri.

D....

Românii din Gherla — parohianii gr. c. — au hotărât se-și zidăscă o biserică nouă mai în orășiu, fiind și alt'mintea aproape de ruina veșică biserică situată mai afară din orășiu în locu espus la esundarea Somesului. — Spre acest scop au și cumpărat un teren aproape de piață. Er' spre a-și sporii banii adunați pentru zidăscă nouă biserică au arătat în 28 Februarie un „Bal popular,” la care au accurs cu contribuiri preste taxa de intrare: DD. N. F. Negruțiu, red. 5 fl., Ștefan Biltiu, canonic, Ioan Hessu, Greg. Șteiu, avocat, câte 2 fl. — Gajzágó Ferencz, 1 fl. 50 cr., — Vas. Popu, canonic, Govrik Gergely, mehit., Ioan Hodorianu, Kopár Márton, Duha János, Capitanul Montessory, Moldovanu Emanuelu, Josifu Rajha, Merza Katalin, Szongott Vetti, Nagy György, Verzar Manó, Ales. Cassa, Ioan Popu, prof. câte 1 fl. v. a. — Kapátán Márton, canonic r. cat. 60 cr. — Kozma János, Flora Kristof, ved. Ostián Vártán, Váci Victoria, Plăcintár Dávid, Todorffy Margit, ved. I. Pál József, Tarisnyás János, Ioan Hodis, ved. I. László János, Bulbuk Kristof, Govrik Tivadar, Bărâny Lukács, Dr. Ios. Popu, Alesandru Balintu, Novák Geró, Kimpián Todor, Florián János, Kimpián Krisztina, Hodos Gábor, Macav. Popu, Ioan Banu, Bartalis Miklós, Unu anonim, Ioan Papiu, câte 50 cr. — Gyéresi György, Szefer Heinrich, câte 40 cr. — Bényei János 20 cr. și Ioan Cupsi'a 5 cr.

Diuaristicu. — „Meseriasiulu Romanu” este titlul unei foie pentru invetatura și petrecere, alcătuită pentru meseriasi și totii iubitori de meserii, care a început a eș în Brașov și

redacțiunea dlui *B. Baiulescu*. Ese în 1-a și 15-a zi a luni și costa pe anu numai 1 fl. 20 cr. Nr. 1. este bogat în lectura varie — aducându pe lângă articlii de interesu pentru meseriași și alti articlii de invetiatura și petrecere pentru întregu publiculu de toate stările și condițiunile. — O recomandam spriginirei caldure a publiculu romanu, dar' mai alesu meseriașilor și corporatiunilor de totu soiulu. A se adresă la Redacțiune în Brasiou.

„**Cartile Sateanului Romanu.**“ continua a eși în Blasiu su redacțiunea dlui **Ioanu Popu Reteganulu**. În fie-care luna eșa cate o carte de 1 cōla cuprinsa în invelitōria colorata. Redacțiunea din parte-si nu crutia nici ostenēla în lucru, nici jertfa în bani, spre a face din ce în ce mai interesanta acēsta scriere. Este detorint' a publiculu românū cā se-lu spriginēscă cu abonaminte cātu mai numerōse, cu atātu mai vertosu cā și pretiulu de abonamentu este fōrte eftinu — numai 1 fl. 20 cr. pe anulu întregu, care inca se pōte plati și în rate de cāte 60 și chiar' și de cāte 30 cr. Preoti și invetiatori romani indemnati poporulu sciutoriu de carte, se-si procure aceste carti. A se adresă la Redacțiune în Blasiu — Balázsfalva.

Bibliografia. — „**Manualu de stuparitu**“ va eși în zilele acestea dela dlu Joanu Cosfinu preotu. Acestu manualu cuprinde: Partea I. Condițiunile stuparitului. Partea II. Stuparitul cu coșnitie simple. Partea III. Coșnitiele artificioșe sēu maestrite. — Întregu opulu va stă din circa 9 cōle tiparite formatu octavū; în teestu voru fi 30—33 figuri sēu gravuri. Se va tipari pe papiru finu și bunu. Unu esemplariu va costă 60 cr. v. a., ēra pentru strainatate 1 leu 50 bani. Dni colectanti dela 10 esemplare voru primi unulu gratisu. A se adresă la d-lu *J. Costinu* preotu în Baia-mare—Nagy-Bánya.

Lips'a de multu sēmțita a unui ast'feliu de manualu justifica pe deplinu edarea acestui opu; și noi credem cā e de ajunsu a anuciă eșirea lui, pentru de-alu prenumeră toti acei'a cari au cātu de pușinica voia la pușinu-costatōri'a și multu-producatōri'a stuparia.

Ateneulu Romanu. — Discursulu de deschiderea conferințielor pe anulu 1886 pronunțiatu de C. Esarcu în sēr'a de 26 Ianuaru 1886. — București.

Apelu. — Un'a din necesitățile cele mai urgente ale tēmpului în care traime, este infientiarea de biblioteci populare pe lângă scōlele șatēsi; cā-ci fāra biblioteci publice, acțiunea scōlelor și a invetiamentulu obligatoriu este abia începută, și tīnt'a ei, în cea mai mare parte rămāne paralizata.

Pușinele notiuni mai multu generale și teoretice — din felurite ramuri ale sciinției — ce capeta omulu în scōla, nu potu folosi, cā-ci se uita, dēca ele nu voru fi cultivate și dezvoltate prin o lectura de scrieri utile, atātu pentru cultivarea mintiei și a animei, cātu și pentru ameliorarea diverselor bransie ale activității practice.

De aceea, sub-semnatulu — în interesulu instrucțiunei rurale — rogu calduros pre toti ōmenii de bene, cari suntu cu sufletu pentru scōl'a țieranului, și în specialu pe d-nii autori, editori și redactori, a contribui la înzestrarea biblioteci scolastico-populare de sub a mea îngri-

gire, prin donatiune de carti, jurnale și reviste folositōre; și pentru acēsta laudabila fapta, pelānga numele nemoritoriu cele va rămāne scrisu în registrulu donatorilor biblioteci și pe lângă viile multiamiri ce le vomu aduce prin diuaria, voru avē și o frumōsa respalire dela Domnedieu cā unii ce ajuta la înalt'a opera a luminarei poporulu.

Sufletele nobile și animele mari speru cā voru apre-ciā important' a prezentelor rēnduri, și se voru grabi (fie-care) a veni — cu ce voru potea — în ajutoriu, întru realizarea sfântulu meu scopu, care personifica aurit'a dorintia a tuturor celor cu doru de patrie: instruirea, moralisarea sateanulu.

I. Aristotel, invetiatoriu în Babeni jud. R.-Saratu.

Deslegarea gâcituri de siacu din nrulu 3.

UITA...

De-ai versatu adese lacrimi
Si în lacrimi vei trăi,
Uita tōte, cā-ci în lume
Tōte, tōte s'oru sfērsi!

De-ai versatu adese lacrimi,
C'unu doru crudu de te-i luptă,
Uita, tōte cā-ci în lume
Tōte, tōte-oru 'necță!

De-ai versatu adese lacrimi,
L' trecutu de te-ai gândi;
Uita tōte, cā-ci în lume
Tōte, tōte voru muri!...

Voru muri, numai eu sēnguru
Voiu trăi cu-alu meu suspinu,
Cā se potu în vecinicie
Umbrei t'ale se me'nchinu.

Bene o au deslegatu: Dōmnele și domnișōrele Aureli'a Olteanu n. Stoia, Emili'a Ōngiu n. Ciavoschi, Elen'a Badalut'a, Tavift'a Neamtin m. Darabanu, Virgini'a Germanu, Amali'a Branu, Iuli'a Dariu, Corneli'a Densusianu, Elen'a Popescu, Elisabet'a Muresianu Lucreti'a Cosm'a Elisabet'a Szabó; și domni: D. P. Popoviciu, George Morosianu Mihaiescu, Ioanu N. Kóváry, Eugeniu Suciū, Andreiu Popescu, Grigorie Ardeleanu, și V. Ū. de Krbļu'a.

Premiile escrise le-au dobanditu: d-n'a Aureli'a Olteanu n. Stoia în Blasiu și domnișōr'a Corneli'a Densusianu în Lugosiu. S'au mai trasu inca unu nume, dar' portatorulu aceliu'a nefiendu abonatu la fōi'a nōstra, nu are drepu la premiu.

Gâcitură.

de I. Dariu.

Este-o floricița,
Mica frumusică,
Cu cinci aripiōre,
La fașia-albastriōre. —

Ghiac'i'a nu-i topita
Si ea e 'nflorita;
Câmpu'nea nu-i verde
Si ea se si pierde.

Omonimu.

de T.

I.
Prinde istori'a 'n mână
De pe vremea cea pagāna,
Si vei dă de-unu frumosu nume
Ce virtute 'nsēmna-anume,
Si elu ce-a mai însemnă?...
A-lu serbă — nu te uită!

Ce nu pōte cā se pēra, —
Din Itali'a marētia,
Lēganulu nost' de viētia —
Mai departe nu-ti voiu spune
Ci te rogu se-i dici pre nume!

III.

II.
A-lu doilea mitutelu
Lēga-lu numai dupa elu,
Ce'n Ardealu si prin Rusi'a
Vei află, dar' nu cu mii'a!
Nume din o mândra tiēra

Ambele de le-i legă,
Unu nume mare-ti va dă;
Nu de tiēra, ci cetate
Din vechi'a creștinatate
Astadi esista sēu ba?
Respunsulu, — voiu detoră.

Terminulu pentru deslegare e 1/13 Aprilie a. c. Întru deslegatori se voru sortiă carti, icōne și alte lucruri de valōre.

Proprietariu, Redactoru respundietoriu și Editoru: **Niculae Fekete Negrutiu.**

Gherl'a. Imprimari'a „Auror'a“ p. A Todoranu.